

Ζοζέφ Κεσέλ

ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ*

Ο ΣΚΟΥΠΙΔΟΝΤΕΝΕΚΕΣ

ΟΑΝΤΡΑΣ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΒΑΣΙΛΙΕΒΝΑ είχε πεθάνει την προηγούμενη μέρα στο νοσοκομείο, αλλά εκείνη δεν ήξερε από ποιαν άρρώστια. Όταν ρώτησε τον γιατρό γι' αυτό, εκείνος της απάντησε με τον απότομο τρόπο κάποιου που έχει τὰ νεύρα του από υπερβολικό φόρτο εργασίας.

– Τί νόημα μπορεί νὰ έχει αυτό για σᾶς; Πέθανε, αυτό τὰ λέει όλα.

Καί τὴν παράτησε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς αἴθουσας πού τὴν ἔκρυβε ἕνα παραβάν, τὸ μόνο καὶ πρόσκαιρο διαχωριστικὸ ἀνάμεσα στὰ πτώματα καὶ τοὺς ἀκόμη ζωντανοὺς ἀρρώστους. Ἐκείνη ἔμεινε ἀρκετὴ ὥρα μπροστὰ στὸ ἄκαμπτο σῶμα καὶ στὸ πρόσωπο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ὁ θάνατος εἶχε ἀφαιρέσει τὸν πόνο.

Ἐπέστρεψε στὸ σπίτι τῆς, περπατώντας πολὺ ἀργά, μετὸν αὐχένα σκυφτὸ καὶ τὸ βλέμμα ἀπλανὲς καὶ – μολοντί ἦταν μονάχα σαράντα χρονῶν – μετὸ τουρτουριάρικο καὶ κακομοίρικο ὕφος πού ἔχουν οἱ γριουῦλες. Καθὼς εἶχε πολλὲς μέρες νὰ κοιμηθεῖ, σωριάστηκε στὸ κρεβάτι, καὶ ὁ ὕπνος τὴν ἀπέσπασε γιὰ μερικὲς ὥρες ἀπὸ τὴ δυστυχία τῆς.

Ἐπὶ ξύπνησε, τὸ πρωινὸ εἶχε ἤδη προχωρήσει πολὺ. Χιονονιφάδες γλιστροῦσαν νωχελικὰ μέσα στὸ πελιδνὸ φῶς τῆς φαινόταν σὰν νὰ εἶχαν ξεκοιλιάσει, ἐκεῖ ψηλά, ἕνα πελώριο πουπουλένιο πάπλωμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο πούπουλα ἔπεφταν ἀσταμάτητα. Στὰ ἄλλα δωμάτια τοῦ διαμερίσματος, στρατιῶτες – ἐπιβεβλημένοι ἔνοικοι – φωνασκοῦσαν. Ἐκανε κρῦο, κι ἐκείνη πεινοῦσε. Ὁμως ἡ ἀτμόσφαιρα αὐτὴ ἦταν συνηθισμένη, καὶ δὲν κατάφερε διόλου νὰ ἐξηγήσει τὸν τρόμο πού ἔνιωθε σὰν φυσικὸ πόνο νὰ τὴν πλακώνει στὸ στήθος. Μόνο τότε θυμῆθηκε πὼς ἦταν μόνη, καὶ ξαφνικὰ τὸ κρεβάτι τῆς φάνηκε τρομακτικὰ φαρδύ.

Ἐκλείσε τὰ μάτια τῆς, λὲς καὶ τὰ πέπλα τῶν βλεφάρων τῆς τὴν προστάτευαν ἀπὸ τὸν πόνο, κι ἀπαγόρευσε στὸν ἑαυτὸ τῆς νὰ σκεφτεῖ. Ὁμως μιὰ τραχιὰ γλώσσα πέρασε πάνω ἀπὸ τὸ χέρι τῆς. Ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα ἀνατρίχιασε, κι ἔπειτα χαμογέλασε ἀδύναμα.

– Ἀχ Μπίλλυ! Ἐλα κοντά, καημένο μου.

Τὸ μεγάλο λυκόσκυλο μετὰ τὰ φλογερά μάτια πήδηξε μετὰ μιὰ ἐλαφριὰ κίνηση πάνω στὸ κρεβάτι καὶ ξάπλωσε πλάι στὴν κυρά του, τοποθετώντας τὸ μουσοῦδι του στὸν ὦμο τῆς. Ξεφύσαγε πάνω τῆς τὴ ζεστὴ καὶ στεγνὴ ἀνάσα του· στὴ ροδαλὴ σκιά τοῦ στόματός του τὰ δόντια του ἔλαμπαν σὰν μικροὶ λειασμένοι κῶνοι. Ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα, χαϊδεύοντας συνεχῶς τὸ ρόδινο σημάδι στὴν κορυφὴ τοῦ κεφαλιοῦ του, ἀνάμεσα στ' ἄφτιά του, παρατηροῦσε τὸ σκυλὶ κατασυγκινημένη. Θυμόταν τὴν τρυφερότητα πού ἔτρεφε ὁ ἄντρας τῆς γιὰ τὸ δυνατό καὶ ἥπιο τοῦτο ζωντανό, τὶς θυσίες στὶς ὁποῖες δεχόταν νὰ ὑποβάλλεται γιὰ νὰ τὸ κρατῆσει κοντὰ τους. Καὶ πράγματι, βλέποντάς το εὐλύγιστο κι ἐλάχιστο ἀδυνατισμένο, δὲν θὰ μπορούσες νὰ πεῖς ὅτι ὁ Μπίλλυ ἦταν σκύλος ἀστῶν.

Παρέμειναν ἔτσι κολλημένοι ὁ ἕνας μετὸν ἄλλον· τὰ καυτὰ μάτια τοῦ σκύλου ἀνοιγόκλειναν πότε πότε κάτω ἀπὸ τὸ ξέθωρο γαλανὸ βλέμμα τῆς γυναίκας. Τέλος ὁ Μπίλλυ χαμουρήθηκε φαρδιά πλατιά, καὶ οἱ κυνόδοντές του ἔτριξαν ὅταν συναντήθηκαν μεταξὺ τους. Ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα μουρμούρισε μηχανικά:

– Πεινᾶς;

Μὲ τίς λέξεις αὐτές, συνειδητοποίησε καὶ πάλι ὅλη τὴν ἀπελπισία τῆς ζωῆς.

– Πεινᾶς; ἐπανέλαβε. Κι ἐγὼ ἐπίσης.

Ἐπρεπε νὰ βρεθεῖ κάτι φαγώσιμο.

Σηκώθηκε με δυσκολία και βάλθηκε να συλλογιέται. Τί να πουλήσει; Ήριξε μιὰ ματιὰ στοὺς γυμνοὺς τοίχους, στὰ χωρὶς κουρτίνες παράθυρα, σὲ ὅλη τὴν ἀθλιότητα τοῦ δωματίου. Κι ὅμως στὴν πόρτα κρέμονταν ἀπὸ ἓνα καρφὶ ἓνα καπέλο κι ἓνα παλτό. Ὅ,τι τῆς εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ τὸν ἄντρα τῆς.

Ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα ἔτριψε μὲ τὸ χέρι τῆς τὸ μέτωπό τῆς, ξεκρέμασε τὰ παλιόρουχα καὶ πῆρε τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἀγορά.

Σύντομα γεύτηκε τὴ χειρότερη ἀπόγνωση, ἐκείνη γιὰ τὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει πιά οὔτε ἐλπίδα οὔτε καταφυγή. Ἐναντι τροφίμων εἶχε ἀνταλλάξει τὰ πάντα, τὶς κουβέρτες, τὰ σεντόνια, τὸ τραπέζι, τὶς καρέκλες, τὸ κανάτι γιὰ τὴν τουαλέτα, τὶς φουρκέτες, τὰ πάντα. Δὲν πλενόταν πιά, κοιμόταν τυλιγμένη μ' ἓναν μπερντέ τῆς πόρτας, ποὺ τῆς χρησίμευε καὶ γιὰ παλτό. Τὰ βλέφαρά τῆς πῆραν τὴ φθαρμένη ὄψη ἑνὸς παλιοκούρελου, κι ἀποστήματα ἐμφανίστηκαν στὶς ἄκρες τῶν χειλιῶν τῆς· ὕγρὴ ἄχνα τρεμόπαυζε στὰ σβησμένα τῆς μάτια.

Συχνὰ βρέθηκε στοὺς δρόμους τοῦ Πέτρογκραντ ἀνάμεσα στοὺς ζητιάνους, ἀξιολύπητους ἴσκιους, ντροπαλοὺς καὶ πεινασμένους, ποὺ κλαῖνε χωρὶς νὰ τολμοῦν ἢ νὰ ξέρουν ν' ἀπλώνουν τὸ χέρι.

Στὴν ἀρχὴ τὴ συνόδευε ὁ σκύλος, ἀλλὰ καθὼς τὴ συντάραζε μὲ τὸ ἀποσκελετωμένο σῶμα του καὶ τὰ ἱκετευτικά του μάτια, τὸν ἔδιωξε.

Ἐνα πρωί, μόλις καὶ μετὰ βίας βρῆκε τὴ δύναμη νὰ σηκωθεῖ ἀπὸ τὸ κρεβάτι· εἶχε νὰ βγεῖ μιὰ βδομάδα ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς, ἀφοῦ εἶχε πουλήσει τὸ μοναδικὸ τῆς ζευγάρι παπούτσια. Ἐκανε πολὺ ὠραῖο καιρό· ὁ ἥλιος ἄπλωνε γαλαζωπὲς σκιὲς πάνω στὸ χιόνι, καὶ τὸ παράθυρο λαμπύριζε κάτω ἀπὸ τὸν παγετό, ὅμως μέσα στὸ δωμάτιο τὸ κρύο ἦταν τόσο τσουχτερό, ποὺ ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα φοβόταν ν' ἀγγίξει τὰ σιδερένια κάγκελα τοῦ κρεβατιοῦ τῆς ἐπειδὴ ἔκαιγαν σὰν καυτὸ νερό.

Ἐπρεπε νὰ πάει στὴν πόλη, εἰδάλλως θὰ πέθαινε ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὸ κρύο. Τύλιξε τὰ πόδια τῆς μ' ἓναν λεπτὸ ἐπίδεσμο καὶ κίνησε γιὰ τὴν ἀγορά. Ἦξερε πολὺ καλὰ ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε ν' ἀγοράσει τίποτα ἐκεῖ πέρα, ὡστόσο ἓνα σκοτεινὸ ἔνστικτο τὴν ὠθοῦσε πρὸς τὴν περιοχὴ ὅπου μποροῦσες νὰ βρεῖς ὠραῖο ἀλεύρι ποὺ χύνεται σὰν χιονισμένη ἄμμος, χρυσαφὶ καλαμπόκι, πατάτες...

Στὴν ἀγορὰ παρατήρησε ἰδιαίτερη κινητικότητα. Οἱ ἀγοραστὲς, περισσότεροι τούτῃ τὴ φορά, παζάρευαν μὲ μικρότερη ἀψάδα. Οἱ μουζίκιοι κουβαλοῦσαν στὴν πλάτη τους σακιά πιὸ βαριά ἀπ' ὅσο συνήθως· στὸ περιπαικτικὸ τους ὕφος ἀνωτερότητας ἀναμειγνυόταν μιὰ ἐπίφαση γλυκύτητας. Τὰ τρόφιμα ἦταν ἀφθονότερα καὶ μεγαλύτερης ποικιλίας· κι ὅταν ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα εἶδε ἓναν χοντρὸ νὰ χώνει μὲ προφύλαξη μιὰ χήνα κάτω ἀπὸ τὴ γούνα του, θυμήθηκε ὅτι θὰ πρέπει νὰ πλησίαζαν τὰ Χριστούγεννα.

Καθὼς τὰ ξαναμμένα πόδια τῆς δὲν τῆς ἐπέτρεπαν διόλου νὰ σταθεῖ στὸ ἴδιο μέρος, περιπλανήθηκε μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁμάδων. Ἐβλεπε ἐκεῖ ἓνα ἐκπληκτικὸ ἀνθρωπομάνι, μείγμα ὄλων τῶν τάξεων, ὄλων τῶν φυλῶν. Κινέζοι κομμουνιστὲς, ντυμένοι στὰ δερμάτινα, περιδιάβαζαν ἤσυχα, μὲ μιὰ μακριὰ πίπα στὸ στόμα· γυναῖκες μὲ φίνα χέρια καὶ γλωμὰ χεῖλη πρότειναν, μὲ σπασμένη φωνή, γουναρικά, μετάλλια, πετσέτες. Ἐνας κερδοσκόπος μονοπωλοῦσε κότες, ἐνῶ ἓνα δεκαεξάχρονο χαμῖνι, μὲ ἤδη μαραμμένο πρόσωπο, ἔκανε τὸ ἴδιο μὲ βούτυρο. Μιὰ χωριάτισσα εἶχε κρεμάσει ἀπ' τὸν λαιμό τῆς, ἐν εἶδει καδέννας, τρία ρολόγια τοῦ χειριοῦ μὲ μπρασελέδες, ποὺ οἱ πολῦτιμοι λίθοι τοὺς ἔλαμπαν στὸν ἥλιο. Ὅλοι εἶχαν ἄπληστα κι ἀνήσυχα πρόσωπα. Ἡ ἀγορά, ποὺ οἱ ἀρχὲς τὴν ἀνέχονταν χωρὶς νὰ τὴν ἐπιτρέπουν, μποροῦσε νὰ ὀδηγήσει στὸν θάνατο. Ἐτσι, τὰ πιὸ παχιά πουλερικά καὶ τὸ πιὸ φιλὸ ἀλεύρι ἦταν γιὰ τοὺς μυστικούς ἀστυνομικούς, ποὺ συνοδεύονταν ἀπὸ τὶς πλουμισμένες, διαμαντοστολισμένες καὶ μακιγιαρισμένες φιλενάδες τοὺς καὶ περνοῦσαν σὰν περιφρονητικοὶ ἀφεντάδες μπρὸς ἀπὸ τοὺς πάγκους. Ὁ τρόμος, ἡ ἀρπακτικότητα, ἡ ἀθλιότητα καὶ ἡ διαφθορὰ συναναστρέφονταν μεταξύ τοὺς στὴν πλατεία.

Ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα ἄκουγε τὰ βιαστικὰ παζαρέματα καὶ παρακολουθοῦσε μὲ λυπητερὸ βλέμμα τὰ τρόφιμα ποὺ περνοῦσαν ἀπὸ χέρι σὲ χέρι. Οἱ ἔμποροι ἔκοβαν μὲ τὸ μάτι

αυτή την κουρελιάρα ζητιάνα, πού μόλις και στεκόταν στα πόδια της, και αποστρέφανε τὸ πρόσωπό τους με περιφρόνηση. Ἐνας μάλιστα ἀπὸ δαύτους τῆς ψιθύρισε:

– Στὸν σκουπιδοντενεκέ, γριά.

Ἡ προσβολὴ ὥστόσο λειτούργησε γιὰ τὴν Ἄννα Βασίλιεβνα σὰν συμβουλὴ. Θυμήθηκε ὅτι πράγματι ὑπῆρχε στὴν ἄκρη τῆς πλατείας κάτι σὰν τεράστιος τσίγκινος κάδος ὅπου πετοῦσαν τὰ ψαροκόκαλα, τὸ τελείως χαλασμένο κρέας, τ' ἀπομεινάρια λαχανικῶν. Ἀναμφίβολα, θὰ μπορούσε κάτι νὰ βρεῖ ἐκεῖ. Μὲ αὐτὴ τὴν ἐλπίδα, στράφηκε φοβισμένη, λὲς καὶ κάποιος θὰ μπορούσε ν' ἀκούσει τὴ σκέψη της καὶ νὰ ἐπωφεληθεῖ πρὶν ἀπ' αὐτήν.

Ἄρχισε νὰ βαδίζει μὲ μικρά, βιαστικὰ βήματα. Ἀπὸ τὰ φθαρμένα πνευμόνια της ἔβγαινε μὲ δυσκολία ἡ ἀνάσα της, καὶ εἶχε ξεχάσει ὅτι τὸ χιόνι ἔκαιγε τὰ σχεδὸν γυμνὰ πόδια της· ἔτρεμε σύγκορμη ἀπὸ ζῶωδη πόθο.

Σὰν ἔφτασε στὸ μέρος πού γνώριζε, τὴν ἔπιασε τρέμουλο χαρᾶς. Δὲν ὑπῆρχε κανεὶς ἐκεῖ. Θὰ μπορούσε μὲ τὴν ἡσυχία της νὰ χορτάσει τὴν πείνα της. Πλησίασε τὸν σκουπιδοντενεκέ κι ἄπλωνε ἤδη τὰ χέρια της, ὅταν μιὰ γκριζὰ μάζα, ξαπλωμένη κατὰ μῆκος τοῦ κάδου, πού τὰ θολωμένα ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν ἐλπίδα μάτια της δὲν τὴν εἶχαν διόλου ἀντιληφθεῖ, ἀνορθώθηκε μπροστὰ της γρυλίζοντας.

Ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα ἔκανε πίσω καὶ στὴν ἀρχὴ δὲν ἀναγνώρισε καθόλου πὼς ἦταν σκύλος τὸ ἄγριο ζῶο πού βρέθηκε μπροστὰ της. Τὸ δέρμα του κολλοῦσε στὴ ραχοκοκαλιά καὶ στὰ πλευρά του καὶ κρεμόταν στὴ χαλαρωμένη του κοιλιά. Τὸ τρίχωμά του ἦταν τόσο σκληρό, πού ἔμοιαζε μὲ ξερό, κοντοκομμένο σανό. Οἱ κυνόδοντές του ἔδειχναν νὰ ἔχουν παραταχθεῖ γιὰ μάχη στὸ μισάνοιχτο στόμα του· τὰ μάτια του ἦταν θολωμένα καὶ αἱματώδη.

Τὸ ζῶο ἔγρουξε, ἀνορθωμένο μπρὸς στὸν σκουπιδοντενεκέ, καὶ δὲν ἐπέτρεπε διόλου νὰ τὸν πλησιάσουν. Ὅμως, ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα δὲν μπορούσε πιά νὰ φύγει. Ἐπρεπε νὰ φάει, ἀκόμα κι ἂν ἔπρεπε νὰ πεθάνει· καὶ προχώρησε.

Μὲ τὰ χεῖλη του τραβηγμένα, τὸ ζῶο συστάθηκε γιὰ νὰ χυμῆξει.

Τὰ σφιγμένα του ὄμως νεφρὰ χαλάρωσαν ἀπότομα, καὶ κάτι σὰν ἀνησυχία πέρασε ἀπὸ τὸ καυτὸ βλέμμα του. Πῆγε κι ἔβαλε τὸ μουσούδι του στὰ γυμνὰ πόδια τῆς γυναίκας καὶ τὰ ὀμίστηκε προσεκτικά. Τότε, ἀνάμεσα στ' ἄφτιά του, ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα διέκρινε ἓνα ρόδινο σημάδι.

Τὸ σκυλὶ ὀπισθοχώρησε, σὰν μὲ λύπη του, καὶ κάθισε μερικὰ βήματα παραπέρα. Παραχωροῦσε τὴ θέση του.

Χωρὶς ν' ἀσχοληθεῖ μαζί του, ἡ Ἄννα Βασίλιεβνα ἔσκυψε πάνω ἀπὸ τὸν σκουπιδοντενεκέ καί, ἐνῶ τὸ ζῶο τὴν παρακολουθοῦσε μὲ τὰ λυπημένα του μάτια, βάλθηκε νὰ φάχνει, νὰ φάχνει... Τὰ λυμένα γκριζὰ της μαλλιά μπλέκονταν μὲ τὰ σκουπίδια.

Ο ΔΗΜΙΟΣ ΠΟΥ ΠΟΥΛΟΥΣΕ ΠΑΛΙΑ ΡΟΥΧΑ

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΖΙΑΝΙΝ ζοῦσε μαζί μὲ τὴ μητέρα του σ' ἓνα ἀπομονωμένο σπίτι. Ἐνα βράδυ, ἐνῶ ἡ πόλη τυλιγόταν μὲ τὸ σάβανο ἑνὸς χιονισμένου δειλινοῦ, οἱ πράκτορες τῆς Τσεκά¹ ἦρθαν νὰ συλλάβουν τὸν νέο. Ὅταν τὸ φορτηγὸ τους σταμάτησε μπρὸς στὴν πόρτα, ἦταν μόνος του καὶ ἀσχολιόταν μὲ τὸ στρώσιμο τοῦ τραπεζιοῦ γιὰ τὸ βραδινὸ φαγητό.

Ἄν καὶ δὲν εἶχε διαπράξει τίποτε τὸ ἐπιλήψιμο, δὲν ξαφνιάστηκε διόλου ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψη, καθὼς εἶχε συνηθίσει στὴν ιδέα πὼς ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου εἶναι ἐφήμερα πράγματα. Ὡστόσο, ἀπὸ μιὰν ἀνάγκη μεθοδικότητος, καὶ προκειμένου νὰ ἔχει τὸ μυαλό του ἡσυχό, ζήτησε νὰ δεῖ τὸ ἔνταλμα σύλληψής του. Οἱ ἀστυνομικοὶ δέχτηκαν νὰ τοῦ τὸ δείξουν, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἐπέτρεψαν ν' ἀφήσει δυὸ λέξεις πού νὰ εἰδοποιοῦσαν τὴ μάνα του.

1. Ἑλληνικὴ μεταγραφή τοῦ ρωσικοῦ ἀρκτικὸλέξου τῆς ὀργάνωσης «Ἐκτακτὴ Πανρωσικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Καταστολὴ τῆς Ἀντεπανάστασης καὶ τῆς Δολοφθορᾶς». Πρόκειται γιὰ τὴν περιβόητη σοβιετικὴ μυστικὴ ὑπηρεσία πού ιδρύθηκε στὶς 20 Δεκεμβρίου 1917 ἀπὸ τὸν Πολωνὸ Ντερζίνσκι. (Σ.τ.μ.)

– Οι όδηγίες που έχω λάβει σās απαγορεύουν κάθε επαφή με τον έξωτερικό κόσμο, του είπε ο κομισάριος, που τὰ άτονα μάτια του κι ένα σγουρό μουστάκι του έδιναν τήν όψη ακίνδυνου ύπαλληλάκου, αλλά που πασπάτευε νευρικά τήν κάννη του περιστρόφου του, έτσι που ο Ζιλάνιν δέν επέμεινε καθόλου.

Κοίταξε τὸ παλτό του που κρεμόταν στὸν τοίχο καὶ σκέφτηκε:

«Καλύτερα νὰ μὴν τὸ πάρω μαζί μου. Ἡ μητέρα μου θὰ μπορέσει νὰ ζήσει μερικές μέρες ἀπ’ αὐτό».

Ἔτσι, ἀνέβηκε στὸ βαρὺ ὄχημα, φορώντας μονάχα τὸ συνηθισμένο του χοντρὸ πράσινο πουλόβερ με τὶς ἄσπρες ρίγες, κι ἀναχώρησε μοιρολατρικά γιὰ τὴ φυλακή.

Ὅταν ἡ Σοφία Ἰβάνοβνα επέστρεψε στὸ ἄδειο σπίτι, στάθηκε κατάπληκτη καὶ γεμάτη ἀγωνία μπρὸς στὸ γυμνὸ τραπέζι. Δέν θέλησε ἐντούτοις νὰ καταλάβει. Εἶπε μέσα της πὼς ὁ γιὸς της εἶχε προσκληθεῖ ξαφνικά στὸ σπίτι φίλων του ἢ συγγενῶν του· καὶ παρ’ ὅλη τὴ νυχτερινὴ ἀπαγόρευση κυκλοφορίας, ἔτρεξε σὲ ὅλες τὶς οἰκογένειες που γνώριζε γιὰ νὰ τὸν βρεῖ.

Ἐπέστρεψε σπίτι της ἐξουθενωμένη, με τὸ σαγόνι της νὰ τρέμει, ἀλλ’ ἀποφασισμένη νὰ ἐξακολουθήσει νὰ ἐλπίζει. Τὴν ἐπομένη μονάχα ἔμαθε ἀπὸ τοὺς γείτονες πὼς ἕνα φορτηγὸ εἶχε σταθμεύσει μπρὸς στὸ σπίτι της καὶ πὼς, μὲς στὸ χλωμὸ βράδυ, ἄντρες ντυμένοι στὰ δερμάτινα εἶχαν κατέβει ἀπ’ αὐτό. Τότε, κλείστηκε στὸ σπίτι της καὶ παρέμεινε ὀλόκληρη τὴ μέρα ὀλομόναχη, ἀποσβολωμένη, παρακολουθώντας μὲς’ ἀπὸ τὸ παγωμένο τζάμι τὸ παιχνιδίσμα τῶν νιφάδων τοῦ χιονιοῦ, που ἀλληλοκυνηγιόντουσαν ἀσταμάτητα σὰν πετούμενα ἄσπρα μυγάκια.

Κατόπιν, γιὰ μία ἐβδομάδα ἔφαχνε νὰ βρεῖ τὸν γιὸ της.

Κάθε μέρα πήγαινε στὴν ἔδρα τῆς Ἰσεκὰ τῆς πόλης· καὶ ἀνάλογα κάθε φορὰ με τὴ διάθεση τῶν φρουρῶν, ἔπαιρνε ἀσαφείς ἢ χονδροειδεῖς ἀπαντήσεις, γεγονός που δέν κατάφερε νὰ διαλύσει τὴν τρομοκρατημένη πραότητα που θαρρεῖς καὶ εἶχε πετρώσει στὸ πρόσωπό της. Θέλησε νὰ δεῖ τοὺς καταλόγους τῶν τουφεκισμένων· τῆς ἀπάντησαν πὼς ἦταν ἀπόρητοι. Μερικὲς φορὲς παρέμεινε ὥρες ὀλόκληρες ὄνειροπολώντας μὲς στὸ χιόνι που ἔπεφτε, μπροστὰ στὸ μυστηριῶδες κτίριο, που τὰ ὑπόγεία του ἔκρυβαν τόσες ἀνθρώπινες ὀδύνες καὶ ἀγωνίες κι ἀπὸ ὅπου τὰ χαράματα ἔφευγαν φορτηγάκια φορτωμένα πτώματα, καλυμμένα μ’ αἵματοβαμμένο μουσαμά.

Ἡ Σοφία Ἰβάνοβνα ἔπρεπε ὥστόσο νὰ ζήσει. Ἐνα πρωὶ που διαπίστωσε πὼς ὅλες της οἱ προμήθειες εἶχαν ἐξαντληθεῖ, πήρε μηχανικά κάποια σεντόνια κι ἔφυγε γιὰ τὴν ἀγορά.

Ἐφτασε ἐκεῖ ἀπὸ νωρίς, ὁπότε οἱ ἔμποροι δέν εἶχαν φτάσει ἀκόμη ὅλοι τους. Καθὼς ὅμως τὴν ἔκαιγε ἡ ἀδημονία νὰ τελειώνει γρήγορα με τούτη τὴν ἱστορία, γιὰ νὰ ἐπιστρέφει μπρὸς στὸ ἀποτρόπαιο ἐκεῖνο κτίριο που τῆς εἶχε γίνει ἐμμονή, ἡ Σοφία Ἰβάνοβνα δέν θέλησε καθόλου νὰ περιμένει τοὺς ἀγοραστὲς. Πλησίασε ἕναν μουζίκιο που βρισκόταν ἀραχτὸς στὸ ἔλκηθρό του καὶ τοῦ πρόσφερε τὰ σεντόνια της σὲ τόσο ἐξευτελιστικὴ τιμῆ, που ὁ ἄλλος, ἀφοῦ τὴν πλήρωσε, σταυροκοπήθηκε ἀπὸ πρόληψη.

Ἡ Σοφία Ἰβάνοβνα ἔχωσε μέσα στὸ μανίκι της τὰ κάποια χαρτονομίσματα μόλις τὰ πήρε καὶ κατευθύνθηκε πρὸς τὸ μέρος ὅπου πήγαινε συνήθως. Δέν εἶχε ὥστόσο ἀκόμη φύγει ἀπὸ τὴν ἀγορά, ὅταν βοῆ ἀκούστηκε γύρω της καὶ τὴν ἔκανε νὰ σταθεῖ.

– Ὁ Κινέζος, ὁ Κινέζος, ἔρχεται ὁ Κινέζος!

Θά ἔλεγε κανεὶς πὼς ἦταν κάποιο σύνθημα. Ἀπ’ ὅλες τὶς γωνιὲς τῆς ἀγορᾶς γυναῖκες κατέφταναν: γριὲς που τρέκλιζαν στὰ ξυλιασμένα ἀπ’ τὸ κρὺο πῶδια τους καὶ μουρμούριζαν ἀκατανόητα λόγια, νέες που βιάζονταν γρήγορα λαχανιάζοντας, φτωχὲς ρακένδυτες καὶ γεμάτες ἀποστήματα, νεοαστὲς που οἱ γοῦνες τους πρόδιδαν τὴν εὐμάρειά τους, ὅμως ὅλες τους μ’ ἕνα νοσηρὰ ἀπλανὲς βλέμμα καὶ τὸ σφίξιμο ἐκεῖνο στὰ χεῖλη που μαρτυρεῖ τὴν ἀγωνία. Νιώθοντας ἀμυδρὰ σ’ αὐτὲς τὶς γυναῖκες ἕνα ἀδελφικὸ βάσανο, ἡ Σοφία Ἰβάνοβνα ἀκολούθησε τὴν ἀνήσυχη ὁμάδα τους κι ἄκουσε τὶς κοφτὲς τους κουβέντες.

– Εἶχε δυὸ μέρες νὰ φανεῖ.

– Ἐπειδὴ δέν ἔγιναν ἐκτελέσεις.

Ἡ Σοφία Ἰβάνοβνα ζήτησε ἐξήγηση ἀπὸ μιὰ γριὰ χωριάτισσα που βιάδιζε στὸ πλάι της.

– Είναι μαθές ό δήμιος, μητερούλα, τής άποκρίθηκε. Δέ μιλάει ρούσικα, μά όλο και κάτι μπορεΐς νά μάθεις άπό δαύτον.

Γρήγορα έφτασαν οί γυναΐκες στον άντρα πρός τον όποΐο κατευθύνονταν. Τόν περιτριγύρισαν στενά, άναρριγώντας και σωπαίνοντας.

Ήταν ένας πελώριος Κινέζος, άπό εκείνους πού συναντάει κανείς στις έπαρχίες του Βορρά. Φορούσε έναν γούνινο σκοΐφο πού συνέθλιβε τó πρόσωπό του με τά κτηνώδη, πλακουτσωτά χαρακτηριστικά και τ' άσπλαχνα μάτια, πού τó χρώμα τους έμοιαζε νά είναι ή παράξενη άνταύγεια τής χακί χλαΐνης πού τόν κάλυπτε. Τά βρομερά χείλη του άνοιγόκλειναν καθώς άπευθυνόταν στους πελάτες, άφήνοντας νά βγαΐνει μιá βραχνή φωνή.

Με τά τεντωμένα σαν προθήκες, μακριά μπράτσα του, πρότεινε πουκάμισα, σακάκια, παλτά, μιá όλόκληρη παράξενη σειρά λεκιασμένων παλιόρουχων.

Ή Σοφία Ίβάνοβνα κατάλαβε. Τά παλιόρουχα έτοΐτα ήταν τó σκύλευμα τών θυμάτων, ή λεία του δήμιου, πού τή μάζευε άπό τά χλιαρά άκόμη σώματα, και όλες έτοΐτες οί γυναΐκες ήταν οί μανάδες, οί άρραβωνιαστικές, οί κόρες πού έρχονταν νά διαβάσουν στο έμπόρευμα του Κινέζου τήν τύχη τών άγνοουμένων τους.

Κάτι σαν τρομερός σπασμός έκανε τή Σοφία Ίβάνοβνα νά μαζευτεί. Τά θολωμένα άπό τόν τρόμο μάτια της δέν μπόρεσαν στην άρχή νά διακρίνουν τίποτα· ύστερα, ξαφνικά, πήγαν και στυλώθηκαν σ' ένα πράσινο πουλόβερ με άσπρες ρίγες, πού ό δήμιος άνέμιζε στην άκρη του χεριού του.

Στέναξε σιωπηλά κι έπεσε στα γόνατα, ένw οί άλλες γυναΐκες παραμέριζαν για ν' αφήσουν νά περάσει ό δήμιος πού πουλούσε παλιά ρούχα προχωρώντας με ήρεμο βάδισμα, βγάζοντας μονότονες κραυγές και περιφέροντας τόν θάνατο στ' άπλωμένα του μπράτσα.

* Τίτλος πρωτοτύπου: «Au marché (I. La Poubelle, II. Le Bourreau fripier)», *La Steppe rouge* [Ή κόκκινη στέπα], έκδ. Gallimard/folio, 2005, σσ. 103-116.

Ή ΐδια μετάφραση δημοσιεύτηκε επίσης στο περιοδικό *Έντευκτήριο*, τχ 86, Ίούλιος-Σεπτέμβριος 2009, σσ. 43-48.

Ό ρωσοεβραϊκής καταγωγής γάλλος λογοτέχνης, δημοσιογράφος και μέγας τυχοδιώκτης Ζοζέφ Κεσέλ (Joseph Kessel) γεννήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 1898 στην άργεντινική πόλη Κλάρα και πέθανε στις 23 Ίουλίου 1979 στο Παρίσι. Διετέλεσε μέλος τής Γαλλικής Ακαδημίας άπό τόν Νοέμβριο 1962. Άπό τήν πληθώρα τών βιβλίων πού συνέγραψε άς αναφερθούν ένδεικτικά τά έξης: *La Steppe rouge* [Ή κόκκινη στέπα, 1922], *Les Captifs* [Οί αιχμάλωτοι, 1926], *Ή ώραΐα τής ήμέρας* (*Belle de jour*, 1928), *Ή περαστική του Σάν-Σουσί* (*La Passante du Sans-Souci*, 1936), *L'Armée des ombres* [Ή στρατιά τών ΐσκων, 1943], *Στό μεγάλο παζάρι* (*Au Grand socco*, 1952), *Les Amants du Tage* [Οί έραστές του Τάγου, 1954], *La Vallée des Rubis* [Ή κοιλάδα τών ρουμπινιών, 1955], *Τό λιοντάρι* (*Le Lion*, 1958), *Οί καβαλάρηδες* (*Les Cavaliers*, 1967). (Σ.τ.Μ.)